

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w C.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 października 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 17 października 2013 r., sygn. akt V ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym;
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz adw. M. C. wynagrodzenie w kwocie 120 (sto dwadzieścia) zł - podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług - tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powód M. S. we wniesionej skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 października 2013 r. wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Szczegółowa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz aby skarga była oczywiście uzasadniona.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego za ugruntowane należy uznać stanowisko, że co do zasady odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie powoduje nieważności postępowania na skutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07, z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07 i z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 50/08, nie publ.). Jednakże w niektórych wypadkach odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu może powodować nieważność postępowania na skutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw. Tego rodzaju sytuacja zachodzi m.in. wtedy, gdy strona ze względu na stan zdrowia psychicznego nie jest w stanie podjąć racjonalnej obrony swych praw w postępowaniu. Zależy to jednak każdorazowo od oceny okoliczności konkretnej sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1999 r., II CKN 41/99, z dnia 25 maja 2005 r., I CK 773/04 oraz z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 385/12, nie publ.).

W sprawie przed rozpoznaniem wniosków powoda o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu, sąd pierwszej instancji przeprowadził dowód z dokumentacji medycznej dotyczącej powoda, w której była zawarta także opinia lekarza, że wykazuje on zaburzenia osobowości o charakterze stałym, ale jednocześnie ma zachowaną zdolność samodzielnego podejmowania decyzji. W konsekwencji przy uwzględnieniu także oceny dotychczas podejmowanych przez powoda czynności procesowych i treści sporządzanych przez niego pism procesowych, Sąd ocenił, że nie zachodzi przesłanka w postaci takiego stopnia zaawansowania czy natężenia rozpoznanych u powoda chorób, które skutkowałyby niemożnością samodzielnego jego udziału w postępowaniu. Nie ulega wątpliwości – czego dotyczy sformułowane w skardze kasacyjnej zagadnienie prawne – że samo ogólne powołanie się przez stronę na chorobę psychiczną albo inne zaburzenia psychiczne nie zawsze obliuguje sąd do zaczerpnięcia opinii odpowiedniego biegłego co do zdolności strony do samodzielnego prowadzenia sprawy. Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy udostępniona sądowi dokumentacja medyczna, jak również dotychczas podejmowane przez stronę czynności procesowe pozwalają na jednoznaczną ocenę wpływu stanu zdrowia psychicznego strony na jej zdolność do samodzielnego prowadzenia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2010 r., IV CSK 318/09, nie publ.), tak jak miało to miejsce w rozpoznanej sprawie. W konsekwencji nie zachodziły przesłanki do przyjęcia skargi kasacyjnej ze względu na sformułowane w skardze kasacyjnej zagadnienie prawne.

Z tych samych przyczyn skargi kasacyjnej, w której odwołano się jedynie ogólnie na stan zdrowia psychicznego powoda, którego nie uwzględnił Sąd drugiej instancji, jako uzasadniającego zasadność podniesionych w skardze zarzutów naruszenia prawa procesowego, nie można uznać za oczywiście uzasadnionej.

Wskazać należy, że nie zachodzi również nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na wniosek pozwanego – zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 19 pkt 1 w zw. z § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461).

[aw]